

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csikszereida, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
— Telefon hívószám 20. —

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. ÉLTHES GYULA

Megjelenik minden szerdán.
Előfizetési ár: Egyszerre 12 kor. (Külföldre 16 k.)
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak.
Kéziratok nem adják vissza.

Az orosz forradalom.

Tudtuk, hogy Oroszország belső lázától ég, hogy állandó belső zavarai vannak; hogy bár a világ legnagyobb gabonatermelő állama, a népnek még sincs kenyere. Valljuk meg, hogy ez okokból régóta várjuk az orosz forradalom vagy az orosz különbélke hírét, mint természetesen látszókat, bármelyik is jön a kettő közül.

Hallottunk már mindkettőről híreket, de valónak egyik sem bizonyult, mert ha a csirája meg is volt, egy pár száz ember életével vagy ólombányába zárásával elfojtotta a cári zsarnokság.

A tavaszi szellő végre meghozta az igazi forradalom hírét. Napokig kergettek egymást a legellentmondóbb hírek, melyekből következtetést vonni nem lehet. Oka természetesen az volt, hogy amint ahhoz hozzá vagyunk szokva, a legsötétebb Oroszországból semmiféle hírt nem engedtek napokig ki a külvilág számára. Meg ma is kergetik egymást a hírek, de a pétervári forradalom céljai és következményei, legalább körvonalakban, már kibontakoztak.

Itt is ez emberirtó világháború legfőbb readezőjének, az angolnak keze működött, mely rettegett az orosz különbélkétől és elegetetlen volt az orosz gőzhenger teljesítményei miatt, mely három év óta Berlinnel ellenkező irányban gurul, nem amint az angolok gondolták. Új cár, új emberek kellettek a háború győzelmes befejezésének jelszavával és az angol gondos előkészítés-

nek tulajdonítható, mely előkészítés pénzből szellett állani, hogy sikerült elcsapni a cárt és miniszteriumát. II Miklós manifesztumot adott ki népéhez, melyben lemondott a trónról és fiának öröklési jogáról. A trónörökösödés jogát öccsére, Alexandrovics Mihály nagyhercegre ruházta. Közben Pétervárott és Moszkvában hatalmas tömegek felöltöztek az éhség miatt az élelmiszerárúzó üzleteket, megrohanták a nagy ipartelepeket, egy pár löpörgyárt a levegőbe röptettek és a megfélemezésükre kirendelt fegyveres haderő parolázott a neppel, ahelyett, hogy parancsnokainak rendelkezéseire beleje lövna.

Ugy tűnik fel az egész, mint a mikor a haldeklónak végső injekciót adnak, hogy életét egy pár perccel meghosszabbítsák. Mert ez az injekció nem fogja Oroszországban az elcsúszást elnyomni vagy megszüntetni, sőt úgy nem a békevágyat sem, melyet a szovjedségek hosszú sorozata az orosz népelekből már régen kiváltott.

Ez az angolok csinálta pétervári forradalom minket egy cseppet sem tesz idegessé. Nem lett ezáltal erősebb az orosz hadsereg és nem lett elintézve Oroszország belső ügye sem. A cárok nem szoktak önként lemondani trónjukról és ami most nem bcsitotta lobogó lángba a cári birodalmat, az megtörténhet holnap, holnapután, de bizonyosan el fog következni és meg fogja hozni mielőbb a népeknek a várva-várt békét.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A király köszönete. Ő császári és apostoli királyi Felsége Csik vármegye közönsége részéről, tr. uralepése alkalmából nyilvánított hódolatért, valamint Ő cs. és apostoli kir. Felsége, I. Ferencz József elhunytá alkalmából nyilvánított részvételt legmagasabb köszönetét nyilvánította.

— Kitüntetés. Gál Imre m. kir. 24. honvédelmi miniszter által az ellenségkel szemben tanúsított vitéz és eredményes magatartásáért a III. osztályú vaskorona-renddel tüntették ki. Az ifju és vitéz százados csak nem régebben kapta meg a III. osztályú hadi-díszítményes katonai érdemkeresztet.

— Halalozás. Csikdelnei özv. Incze Andrásné szül. Kovács Terézia 73 éves korában folyó hó 16-án Csikszentgyörgyön elhunyt. Elhunytban Incze Domokos országgyűlési képviselő édes anyját gyászolja.

— Csiki kimenekült gyermekek felruházása. Az Ő Felsége Zita királyné legmagasabb védnöksége alatt álló „Pro Transsylvania” országos segélybizottság a Csikmegyéből visszatért gyermekek felruházására és cipővel való ellátására biztosítására 6250 darab gyermekruhát és 6503 pár cipőt küldött Győröcskény felől annak kiosztás végett. A nagy értékű szállomány a tegnapi napon a csikszereidai vasúti állomásra két kocsiában meg is érkezett és kivagyonirozása folyamatban van. Az adományokból 16 éves korig bezárólag részesülnek az igényjogosultak. A kiosztás körébőlről megtörténik, az előkészítő intézkedések folyamatban vannak. A kiosztáson résztvesznek a „Pro Transsylvania” kiküldöttei is.

— Kitüntetett erdőtanácsos. Krajcsócsics Béla marosvásárhelyi főerdőtanácsos erdőfelügyelőt a király nyugalombavonulása alkalmából a III. oszt. vaskorona-renddel tüntette ki.

— A 20 filleres nikkell érmeiket folyó évi április hó 30-án tul sem Ausztriában, sem pedig Magyarországon nem fogják beváltani többé az állampénztárak.

A „CSIKI LAPOK” TÁRCÁJA.

Csiki impressziók.

Sisteregve, pöfögve furódik bele a sötét éjszakába a vonat s mint egy tűzes kigyó csavarodik a lankás hegyhátak alján, mintha féltő óvatossággal tapogatódznék ott, ahol néhány hónappal ezelőtt még szilaj vágatással iramodhatott a nyugalmas csiki mezőkön keresztül. Változnak mostanság az idők, a háború forgataga percek alatt századok eseményeit érleli s ahol a jó, békés magyarok — Magyarország keleti kapuinak büszke és hivatott védői — énekesző mellett forgattak meg az istenáldott televényt és csiholták ki a meleg, párás földből az arany életet: ma haláltokádó ágyúóriások véres fogakkal harapdálták fel az ugart, tanúságot téve arról, hogy ez a rettenetes, sohasem látott kataklizma az ország eme történelmi atmoszférától fűtött részén sem vonulhatott át anélkül, hogy véres tartalmát ki ne öntse, megpermetezzen a szikkadó földet és hirdetvén az új, a legszentebb, a legigazibb kötelességet, ami Attila büszke leszármazottjait az ősi örökség védelmére parancsolja. És megindult ez a ragyogóan ékes tulajdonságokkal feldíszített székely nép a kapuk felé, a honnan a lesből rácsapó bocskoros horda az éjszaka sötét leple alatt belopakodik s csontos, egészséges öklével a legelső mért a haramia-
arra, mely megszájonulve, megalázva,

megtizedelve és önmaga előtt is meggyalázva, véres fővel tántorodik vissza nyomoruit hazájába, hogy Ahasvér módjára onnan is kivérve, számuézve és legázolva, vándoroljon uttalan utakon a legsötétebb bizonytalanságba tovább, mindig tovább!...

A Székelyföldnek valóságos Bertalan-éjszaka volt a szomorúan emlékeztető augusztus 28-iki éjjel. Ott pirosított a földet a nehézkalás, alig bíró a gyöngy lab a magdu. gabonafejet; rengeti-bunamozott az élet a tükaszto nyári éjszakában, egy esztendei verejték reménye vált teljesedést; kitakarított magtarak, fehér csűrök mosolyogtak a drága tartalom felé, s amikor így minden-minden ünnepi, lakodalmos hangulatban egett, — megindult az asszonyokkal, gyermekekkel felpakolt szekértabor és nekivagott a legkészségesebb bizonytalanságnak, Feszty honfoglaló kőpe, a „Magyarok bejövetele” jut esztünkbe, azzal a különbséggel, hogy ez a szomorú processzió — visszafelé zarandokolt. Hogy mit szenvedtek, mennyire leromlottak, mikeszt rongyosítottak le és vésztettek el mindenüket utközben, arról legjobb nem is emlékezni; de azt igenis le kell szögezni — mert ez a történelmi tartozik már — hogy jajtalanabbul, méltóságosabbban és büszke önértéssel gazdagabban nem viselhette volna nép a reá mert sorscsapást, mint a székely-magyarság! Odaadta lassanként mindenét utközben; kocsit, lovat és ma-

gával cipelt aprószegéit eladta hitvány garasokért, csak azért, hogy alamizsnaülérekre rá ne szoruljon!

Akik elmenekültek, ma már nagyrészt ott-hon vannak a kiégett, kitaposott, csomka kőmennyes, dúvadaktól és sátni kezektől felpörkölt tavakban; akik görcsösen ragaszkodtak a viskóhoz, martalekai lettek a hitvány rablók embertelenségének.

A mai napok még nem alkalmasak az oknyomozó történelmi igazságos bírálatára; még nem nőttek ki az események a fekete milieuból, még rajtuk van az alig kibújt objektumok a háborús zűrzavar pora, de annyit máris meg lehet állapítani, hogy égbekiáltó gazságok történtek az oltok részéről, amikért eléggé bünhődniök, lakóinok sohasem lehet!

Lankás hegyek lábai alatt épült Csikszereida, három vármegye kulturális empórium. Ez a szive a székely határnak, benne lüktet az egész körzet gazdasági, ipari és kereskedelmi élete, itt fut össze minden, ami összetartja, egygyeformáztja a határszéli érdekeket. Virágzó város, eleven, egészséges és életben uszó társadalommal — még néhány hónap előtt; ma felpörkölte, teljesen kirabolva és a szó legteltesebb értelmében legázolva álmódzik a feltamadásról.

Itt alapos munkát végzett a Belzebub ellenség. A kilométeres hosszú fűtákon alig látni falakat s ami van, azt is le kell bontani mi-

— **Sándor napja.** A közeledő tavasz küszöbén, Sándor napján a vármegyei és állami tisztviselők számosan jelentek meg Gyalóky Sándor főispán úrnál, hogy jó kívánságaiknak kifejezést adjanak. A vármegyei tisztviselők részéről Szász Lajos főjegyző üdvözölte a főispánt, majd személyesen gratuláltak Hausmaninger Albert őrnagy, Bigner József kir. törvényszéki elnök, dr. Berze N. János kir. tanfelügyelő, Kassai Lajos főgimnáziumi igazgató, Várady Zsigmond posta- és távírdafelügyelő és még számosan.

— **Vetőmagvak kiosztása.** Az Erdélyrészi Visszatelepítő Bizottság Csik vármegye részére a vármegye alispánja kezéhez 100 métermázsza tavaszbuza, 8000 métermázsza zabot és 8000 métermázsza árpát küldött a vetőmag szükségletek kielégítésére. A tavaszbuza, valamint a zab és árpa vetőmagvak ára ab leadó állomás métermázsánként zsák nélkül 50 korona. Intézkedés történt luczerna, lóhere, burgonya, bükköny és tengeri küldése iránt is. Tavaszrozs, kendermag, lenmag, bab, borsó, lencse és fekete borsó magvak nem lesznek egyáltalában kaphatók.

— **Ékek és boronák beszerzése.** A román betörés következtében a lakosok egy része elvesztette gazdasági felszerelését, többek között talajmivelő eszközöket. — Tekintettel arra, hogy ezen gazdasági eszközökre a termelés szempontjából elkerülhetetlenül szükség van és tekintettel a beszerzés mostani nehézségeire, az Erdélyrészi Visszatelepítő Bizottság, módot nyújt a lakosságnak, hogy mindenképp előtti jó szerkezetű és minőségű ekékhez és boronákhoz jutányos áron hozzá juthassanak. Az e célra beszerzett ekékből és boronákból megfelelő mennyiséget küldött a bizottság vármegyénkbe és azokat a csikszeredai gazdasági felügyelőség önköltségi árban adja ki. Eke darabonként 100 korona, 160 cm. széles borona 85 korona, 180 cm. széles borona 95 korona, 250 cm. széles borona 120 korona.

— **Városok és községek segítése.** A belügyminiszter rendeletileg intézkedett a román betörés folytán károsult rendezett tanácsú városoknak és községeknek állami segély útján való támogatásáról, mennyiben a vármegye főispánja útján felhívta a városokat és községeket, hogy 1917. évi költségvetési terveiket terjesszék fel az állami segély megállapítása és kiutalása végett. A miniszter hangsúlyozza, hogy az állami segítség csak 1917 évre szól és célja a községi pótló és jövedelem nélkül maradt városok és községek működésének és ügymenetének biztosítása.

— **Előleges kártérítési segély.** Gróf Tisza István miniszterelnök értesítette Gyalóky Sándor főispánt, hogy a román betörés által sújtott közalkalmazottak, mivel Csikvármegyében igen sokan minden ingó és legszükségesebb vagyonukat elvesztették, egy félévi fizetésüket előleges kártérítési segély gyanánt, a legsür-

göbbséget illető cikkek beszerzésére már most kérelmezhetik. Egyben felhatalmazta a főispánt, hogy ezen előzetes kártérítési segélyeket a közvetlen hivatalfőnökök javaslatára már most utalja ki. Ha pedig egy félévi fizetés sem elegendő a legsürgösebb életszükségleti cikkek beszerzésére, az esetben a károsult közalkalmazott hivatalfőnöke javaslatára a vármegye főispánja útján az illetékes szakminisztertől kérelmezheti egész évi fizetésének engedélyezését. Ez a rendelet valószínűleg megváltásként érkezett a tisztviselők részére, kik eddig csak nyomorogtak a szó szoros értelmében és nélkülözni voltak kénytelenek a legszükségesebbeket is. Bár nagy megnyugvással vették a tisztviselők a miniszterelnök humanus intézkedését, mindazonáltal az előzetes segély oly kevés, hogy a mai árak mellett a legsürgösebb életszükségleti cikkek sem lehet beszerezni, mivel Csikvármegyében a tisztviselők vagyonának 70—100 százaléka elpusztult. Ez okból a tisztviselők kérelmezték, hogy általában ott, ahol a károsodás sokkal nagyobb, egy évi fizetés engedélyeztessék főispán által előzetes kártérítési segélyül.

— **Új rendelet a hadisegélyről.** Eddigi gyakorlat szerint nem kapott hadisegélyt az olyan bevonult katonai családja, aki az állam vagy egyesek részéről a hadiszolgálat teljesítése idején fizetésben részesült. A honvédelmi miniszter most valamennyi vármegye alispáni hivatalához rendeletet intézett, amelyben új, méltányos elvek szerint szabályozza a hadisegély utalványozását és az arra való jogosultság megállapítását. A rendelet alapján az a körülmény, hogy a hadiszolgálati törvény alapján bevonult egyén az állam vagy egyesek részéről díjazásban vagy térítési díjban részesült: a segély megállapításakor csak akkor lehet akadály, ha ennek a díjazásnak egy napra eső összege nagyobb, mint amennyi volt az illető egyének bevonulása előtti átlagos napi keresete. Ellenben ha ez a díjazás kisebb az átlagos napi keresetnél, akkor a két összeg között levő különbséget erejeig a segély megállapító. Abban az esetben pedig, ha a bevonult egyén nem ugyanabban a városban, községben teljesít szolgálatot, ahol a családja lakik: a család részére segély még akkor is megállapítható, ha a jelenlegi díjazás nagyobb volna, mint a bevonulás előtti átlagos napi kereset. A miniszter utasítja a vármegyék alispánjait, hogy az eddig elutasított ilyen tárgyú kéréseket vizsgálják felül, a jövőben pedig a most

kiadott rendelet elvei szerinti bírálják el a hadisegélyt kérő folyamodványokat.

— **Papirgyár Csikban.** A „Csikvármegye” írja: Béke időben hangzottak, hogy sehol alkalmasabb helye nem volna egy papirgyárnak, mint Gyergyószentmiklóson. Megirtuk, hogy a faipari telepek mily rengeteg mennyiségű nyersanyagot szállítanak el papirgyárak részére s elsírtuk, hogy a letarolt erdőkről mennyi hullafa pusztul el évtizedek óta. Most a papirhiány beigazolta azt, hogy Magyarországon még több papirgyárnak volna létjogosultsága. Mint fakereskedői körökből értesültünk az erdélyi puhafa termelők komolyan foglalkoznak a tervvel, hogy háboru után egy papirgyárt létesítenek, mely alapításban az összes vállalatok találkoznak. Csikvármegye gazdaságainak, a községi közbirtokosságoknak és Gyergyószentmiklós városának e terv kivételénél ki kell vennie részét és e területeken közre kell munkálniuk.

— **Pénzügyintézetek köréből.** A Székely Népbank Csikszentmártonon és a Központi Takarékpénztár Csikszeredában működésüket már korábban megkezdték és ügyfeleik rendelkezésére állanak.

— **Olvasóinkhoz.** Tisztelettel kérjük lapunk olvasóit, hogy az előfizetési díjakat beküldeni szíveskedjenek, mert ellenkező esetben lapunk küldését beszüntetni vagyunk kénytelenek.

Nyilvános köszönet.

Mindazoknak, kik boldogemlékü drága feleségem halála feletti mély bánatomban részvétüket voltak szívesek kifejezni, ezúton mondok érte halas köszönetet.

Ikafalvi Farkas Imre.

Üzlet megnyitás.

Mily tisztelettel van szerencsém értesíteni az igen tisztelt vevő közönséget, hogy folyó évi március 26-án

könyvkereskedésemet

újból megnyitom s minden igyekezettel azon leszek, hogy a lehetőség szerint vevőimet pontosan kiszolgálhassam.

Az m. t. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

VÁKÁR L.

könyvkereskedő és nyomdatulajdonos
Csikszereda, Apaffi Mihály-utca 13.

hamarabb, hogy ne veszélyeztesse a járókelők életét. Megborzong az ember, a mikor ezt az istentelenséget nezi s mintha szeges kefével tépdésnék a személtő lelkét, felsóhajt: ime, ez a háboru tipikus munkája! Akik ezt megcsinálták, akik ezt a védtelen várost így szétrongyolták, elmondhatják magukról, hogy az ördög cimboraságában jártak el a kultúra temetőjében a démoni táncot.

Vannak helyek, ahonnan eltűntek az emeletes házak is a földszínéről. Itt nem maradt egyéb, mint az oldalsó tűzfal; ott egyetlen csonka, füstös kémény hirdeti, hogy tartozéka volt valami építménynek; amott pedig derékban kettészelve meredezik égnek egy szép magánház, amit egy csomó kézigránát tüze — valószínűleg az oláh katonaság vezényszóra dobta bele — pörkölt fel.

Három hétig égett a város és még akkor is füstöltek az üszkők, amikor a visszatérő első fecskék, a közigazgatás emberei hazaértek.

Ma már szorgosan folyik a reorganizáció munkája. A közigazgatási gépezet serényen dolgozik, a bíróságok a törvény kerületen szigorúval sújtják a bűnösöket s itt-ott felvilágot hoz az első szerszám is, amely az elárvult rögökbe belehasítja az alapvető csapásokat. A földült fészkekhez cipelik már a szalmaszálakat! Ilyen ez a jó magyar nép: hitében, akaraterejében, élnivágásában, létösszönében ez a teljes lepusztulás sem képes megintani.

E beszélgetőnk a jövőről az ebédlőnek ki-nevezett szerény hajlékban, ahol a magasabb hivatalnokok közös konyhát vezetnek, Gyalóky főispán ül az asztalfőnél, körülötte Fejer alispán, a tisztifőügyész, bírák, a polgármester. Egyiken sem látszik a csüggedésnek nyoma sem. Borsó főzelék, egy tojás feltéttel és kivételesen két darab kenyér: ez az ebéd! A jöfőre borviz hiányzik az asztalról; ki tudja, merre jár, hol kullog a borvizes ember, aki egykedvűen szállította a béke aranynapjaitan az üdítő italt.

Nem siránkozik itt senki, a homlokokat sem üti meg a ború, bizik mindenki a vegső diadalban s a biztos feltámadásban. A város fel fog tanadni! Jolesik a résztvevő szó, megköszönik a fajtálatomhan való osztozkodást, de a maguk erejéből akarnak újra feltámaszkodni ezek a kiváltságos lelkierőtől fűtött emberek. Még várnak; a köd meg ott borong az Uz és Ojtoz szakadékaiban, de jól tudják, hogy székely gyerekek állanak őrt a kapuknál, azok fegyvereinek villogó tüze hasit bele a komor parába s nemsokára ott is felcsillan az újra felkelő Nap melege.

Tarcsafalvi Pálffy uram, aki légiót szervezett, de mikor maga is be akart állni az armádiába kombattánsként, nem talál sorozó bizottságot, mely alkalmasnak fogadta volna a katonáskodásra, dideregve húzza beljebb sápadt arcát a felöltőbe, a Hargita felől éles szél vágja az ember arcát s ez a láthatólag

beteges ember egy vékony felsőkabátban húzta ki a csiki telet. Nem beszél a vagyoni lepusztulásról, csak Rákóczi kelyhét, a Nagyságos Fejedelem igogóját siratja, amit hat generáción keresztül őrzött, mint őseitől reá hagyott relikviát.

Ilyenek ők, a kiválasztott magyarok!

A vonat üresen indul visszafelé. Az apró állomásokon danoló, jókedvű gyerekek bucsuzkodnak édesanyjuktól, lérén ma a bevonulás ideje. Tejfőhár arcu síhederek fujják rendületlenül a bakanótát; megtanulták otthon, három esztendő óta hallják; e tekintetben már nem lesz baj velük a kaszárnyában.

Utközben felszáll a kocsinkba egy datias 82-es hadnagy, aki a háboru első napjától kezdve járja a rendes utat: „haretér, kórház, káder, — káder, haretér, kórház“.

A vonat Brassóba ér. E bucsuzom Fejer alispántól, sok kitsártást kívánok neki a feltámasztó munkához; aki maga is viszi a fiát katonának. Egy nagy, emeletes háza, 6 gazdasági épülete égett le s most elmegy illó tisztelettel egy lovat kérni a Béla gyerek számára. Talán megadják neki!

Szigeti Rozsó.